

Ahol lényeges szerepet tölt be az értékörzés és az értékteremtés

Beszélgetés Kékedi Lászlóval,
Kisgyőr polgármesterével

Kisgyőr polgármestere már a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja

Brézai Zoltán: Nagyon fontosnak tartja az értékörzést, a hagyomány-ápolást, hiszen a Népművészet Mestere címet is megkapta. Hogyan emlékszik vissza a kezdeti lépésekre, a fafaragással való első találkozására?

Kékedi László: Tizenéves koromban egy emberfejet faragtam először. Nagypapai szerszámokkal, amelyeket a csűrben, színben megtaláltam, azokkal kezdtem el dolgozni. Ahogy papó hívta, a szarkalábvésőtől kezdve a kanalas-

vésőig, amikkel ők a jármot csinálták, kaszanyeleket díszítették. 1980-ban bekerültem a Miskolci Közlekedési Vállalat fafaragó szakkörébe, Szegedi Miklós irányításával dolgoztunk, és nagyon sok játszóteret készítettünk szerente az országban. A katonaság idején ez megszakadt, de miután leszereltem és megnősültem a kéregedényekkel kezdtem el foglalkozni. Ez a fafaragásnak egy elfelejtett ága, egyedül Jankovics Tamás készített ilyen edényeket az országban, Keszthelyen. Megpróbáltam utánanézni, hogy Erdélyben, esetleg Kisgyőrben mit készítettek. Olyan tárgyakat kezdtem el csinálni, melyeket lehet használni, úgymond „élő népművészeti” alkotásokat hoztunk létre. Később, 1989-ben kezdtük el a családi kézműves szaktábort Kisgyőrben. A településen ekkor jelentek meg azok az alkotások, amelyek ma is láthatók. Egy arculatváltás történt ekkor a községben. Szakmai szempontból pedig azt mondom, hogy a jó Isten a tenyerén hordoz, hiszen számos értékes díjat, elismerést vehettem át. Ennek megkoronázásaként pedig 2013-ban a Magyar Művészeti Akadémia beválasztott rendes tagjai sorába. Ez megtisztelő feladat, mely inspirálja az embert a még jobb munkára.

B. Z.: *Az alkotótábor és Kisgyőr kapcsolatáról is fontos szót ejteniünk,*

hiszen a község és a művészek egymásra találtak. Hogyan történt meg mindez?

K. L.: Volt egy magja a tábornak, 16 fővel. Az ötlet onnan jött, hogy sok táborban megfordultam már. A feleségem azonban úgy vélte, hogy legyen egy családi kézműves tábor. Ide meghívtuk a szülőket és a gyerekeket is. 10 év után már lehetett látni, hogy ez egy jó kezdeményezés, hiszen a gyermekeket meg lehet fertőzni a népművészetel, a hagyományokkal. Az asszonyok különböző terítőket hímeztek, a gyerekek számára pedig játszóházas foglalkozásokat szerveztünk, ahol az agyagostól kezdve a bőrművességen át a fazekasságig mindent kipróbálhattak. Ám az igazán nagy attrakció az a fafaragás. Most már nagyjából 70 köztéri alkotás van a faluban.

A tábor korosztálya vegyes, hiszen előfordult az is, hogy egyik alkalommal egy dunántúli család gyermeke a tábor idején született. 10 család alkotja a magot, mely folyamatosan bővül. Egy nádudvari szakiskolából szoktam meghívni diákokat, de egy szolnoki gyermekotthonból is érkeznek állami gondozott gyerekek. Az ő alkotásuk a hivatal előtti hirdetőtábla. Ők családban vannak ilyenkor és vágnak vissza a faluba, mert itt például Szabó Samu bácsitól, a kerékgyártó kisiparostól – aki sajnos már nincs közöt-

A település ékköve a ravatalozó

tünk – számtalan információt kaptak az életről és magáról a szakmáról is. Kisgyőr ezeknek a gyerekeknek a legfontosabbat adta: a szeretetet.

B. Z.: *Ez az igazán nagyszerű dolog, hogy egy-egy népművésznek a fafaragásai itt vannak Kisgyőrben és a település díszévé váltak az évek során.*

K. L.: Igen, de én nem szeretem azt, amikor azt mondjuk, hogy az alkotások díszei a falunak. Ezek mind egyikének funkciója van, vagy hétköznapjainkon, vagy ünnepnapjainkon. Az ünnepkor díszbe a településnek egy 48-as emlékoszlop, a hétköznapokon pedig ékessége egy buszmegálló, csűr, színpad, vagy éppen egy híd. Ez utóbiról azt kell tudni, hogy ezen fakanaláberek vannak, de az újszerűség is megjelenik, hiszen megújuló energiával van ellátva. Az 56-os emlékmű nálunk egy emlékoszlop, hiszen ezt az eseményt nem lehet azzal letudni, hogy csak ráírjuk, hogy 1956. Itt egy kettétört kopjafa szimbolizálja a forradalmat, azt a drámát, amely történt az országgal. Ám a kopjafából mégis van egy sarjadás, ami fölfelé az ég felé mutat, egy tulipános bimbó, mely most még csak bimbó, de reményeim szerint ebből még egyszer tulipán lesz! A kettétört kopjafa mellett pedig megjelenik egy angyal egy lyukas zászlóval utalva Márai soraira: „Angyal, vidd meg a hírt az égből, Mindig új élet lesz a vérből”. Nagyon lényeges szempont, hogy ezeknek a köztéri alkotásoknak meglegyen a mondani-valója. Az aradi 13 vértanú esetében is megvan ez az üzenet, hiszen megjelenik a kopjafákon a vértanú születési helye, vallása. Az is fontos, hogy a kisgyőri iskolások ezt megértsék, nemcsak a múltra kell nézni, az előregondolás is fontos.

B. Z.: *Mit jelent az itt élő embereknek az alkotótábor?*

K. L.: Az első évben a helybeliek csak méregettek bennünket, hogy mit csinálhatnak itt az emberek, mit akarnak társadalmi munkában itt összehozni. De már első évben hoztak egy kosár gyümölcsöt, vagy egy flakon bort. Most már nincs olyan nap, hogy a kisgyőriek ne látogatnák meg a tábor lakóit. Mindig valamilyen kis aprósággal, egy tál süteménnyel vagy pogácsával, egy palack borral vagy egy kosár gyümölccsel kedveskednek az alkotóknak. A település teljesen más lett, kimagaslik a többi környékbeli község közül. A falu arculata is megváltozott, de az emberek összefogása sem az, mint volt korábban. Ma már azt mondhatom, hogy összevontam mindezt a közmunkával. Így készült el a ravatalozónk is. Az értéktartó közmunkánkat arra hegyezzük ki, hogy elkészítjük Magyarországot, de lehet, hogy Európa legnagyobb Betlehemét. 17 szoborból, 4 templomtoronyból áll majd. Ökumenikus betlehemnek hívom, mert a 4 történelmi magyar egyházat szimbolizálja oly mó-

don, hogy nem külön-külön lesznek a tornyok, hanem egységet alkotnak. Egy völgykatlanba helyezük el az alkotást úgy, hogy a szikláról indulnak el a pásztorok és a napkeleti bölcsek, a szikla tetején lesznek az angyalok, akik trombitával harsogják a hírt, és a legmélyebb ponton lesz Jézus, József és Mária. Itt mindennek üzenetértéke van.

B. Z.: *Mit szólnak a helyiek az itteni alkotásokhoz?*

K. L.: Az emberek 90%-a érti mindezt a maradék 10% pedig nem is szeretné ezt megérteni. Az elmúlt időszakban is sokat dolgoztam Kisgyőrért. Úgymond „munkaalkoholista-ként” tevékenykedek polgármesterként is. 1 milliárd forintnyi beruházás valósult meg a településen, mely egy 1700 fős faluban nagyszerű eredménynek mondható. A hivatali munkatársak, a kollégák nélkül mindez nem sikerülhetett volna. Grúz Attila – aki Faluházat vezet – is segítette munkámat. Magányos farkasként nem tudtam volna mit kezdeni. Nem a szerencsén múlott, hanem Isten áldásán, mert lehet az ember szerencsés, de az mégsem olyan, mintha áldás van ezeken a dolgokon és én úgy gondolom, hogy ezeken áldás volt.

B. Z.: *Hogyan nyilvánul meg Kisgyőrben az értékörzés, a hagyományápolás? Csűrben hoztatok létre egy helytörténeti kiállítást.*

K. L.: Ez egy nyitott műhelynek készült. Juliska tanár néninek – aki történelmet tanított helyi általános iskolában – volt egy gyűjteménye, amely méltatlan helyen volt szekrényekbe bezárva. Így azt nem láthatta a nagyközönség. Ám mindezt a csűrben ki-

2012 óta a csűrben látható az értékgyűjtő munka eredménye

Az életnagyságú betlehem 2014 adventjére már elkészül

állítottuk. Ez fontos helyszín, hiszen az alkotótáborok egy része is itt zajlik. A tervek szerint szeretnénk bővíteni. Fazekas és kenyérsütő kemencéket építünk, de hátul kialakítjuk a faragórészeket is. Rendezvények és kulturális események közül nagyon sok van a faluban. Vendégünk volt már többek között Jókai Anna író, Petrás Mária moldvai csángó énekes, Berecz András népdalénekes, mesemondó és Dr. Papp Lajos szívsebész. Éves rendezvényeink pedig a faragótábor mellett a falunap, szittyá találkozó, és a szüreti nap, melyre idén szeptemberben kerül sor és 3 naposra tervezzük. Ez utóbbi eseményünkön Petrás Mária mellett a Muzsikás együttes is fellép.

B. Z.: Hogyan zajlott az értékek gyűjtése?

K. L.: A kiindulási alap a már említett Juliska tanárnő öröksége volt. Amikor kész lett a csűr, elkezdtem járni a falut. Meglehető módon mindenki adott valamilyen tárgyat. Egy idősen például a napokban egy surcát és egy boros kancsót hozott. Mára annyi anyag jött össze, hogy a csűrbe nem is fér, ki kell alakítani egy másik kiállítóteret. Nem is gondoltuk volna ezt, mert azért Kisgyőrből is sok értéket elhordtak, de a felajánlások folyamatosan érkeznek, több ezer darab jött össze. Bővítenünk kell a teret, szeretnénk egy művésztelepet is létrehozni, melyet a Magyar Művészeti Akadémia is támogat más eseményeink mellett. Reményeink szerint a népművészet és néprajz tagozat egy bázishelyet szeretne itt kialakítani.

B. Z.: Már szóba hozta a vallást, ez milyen szerepet tölt be az életében?

K. L.: Nagyszüleim reformátusok voltak, én presbiter vagyok, ha időm engedi, az Istentiszteletekre is eljárók,

mindkét gyermekem a Lévy József Református Gimnáziumban végzett. Vallásosnak tartom magam, azokkal a hibákkal, ami minden emberben megvan. Feleségem is gyakorolta a vallást, őt két éve vesztettem el.

B. Z.: Két gyereke van, ők mivel foglalkoznak? Mennyire van meg bennük a népművészet iránti elkötelezettség?

K. L.: Fiaim is elkötelezettek a népművészet iránt, de úgy mondanám, hogy inkább hobbi szinten vesznek részt a munkában. Ám vannak szép eredményeik, új ötleteik, hiszen 3 éves koruktól ott voltak velem a műhelyben, ellesték tőlem a fortélyokat.

Örülök annak, hogy önállóak. A nagyobbik a Miskolci Egyetemen végzett kereskedem és marketing szakon, jelenleg munkát keres. A kisebbik kereskedelmi szakmenedzser képzést szerzett. Ő a már említett betlehemi szoborcsoport elkészítésében vesz részt. Az itt dolgozó kilenc fiatal mindegyike diplomás, vagy érettségizett, ők az önkormányzat közmunka programjában tevékenykednek. Egy úgynevezett mesteriskolát akartam csinálni ebben a programban, mivel én is öregszen. Úgy próbáljuk megoldani, hogy az itt dolgozó tanuló szakemberek előkészítsék az alkotótábor idejére a szobrokat, mert nyáron ezt a munkát nem lehetne elvégezni. Az itt szorgoskodókat nem is közmunkásoknak, hanem tanuló szakembereknek nevezném, mert Mónus Béla és Balogh István egy-egy hétig oktatta őket. Most is folyik a munka. Ha ebből a kilencből páran megmaradnak, az már nagyszerű eredmény. Úgy néz ki, hogy az elmúlt két és fél hónapban azok is jól teljesítettek, akiknek a kezükben még soha nem volt véső. Bízom abban, hogy ez az értékeremtő munka mindenki számára hasznos.

KÉKEDI LÁSZLÓ 1966. május 12-én született Miskolcon. Munkácsaládból származó tehetséges fiatalemberként 1980-ban – az MKV ifjúsági szakkörének tagjaként – ismerkedett meg Szegedi Miklós népi iparművész vezetésével a fafaragással. A kezdeti éveket a kollektív munkák határozták meg. Játsszótér építésekben vett részt pl. Zánka, Miskolc, Berlin stb. 1989-től a Kisgyőrben működő, családi kézműves szaktábor fafaragó szekcióját vezeti. Neves miskolci fafaragókkal együtt készítették el a Kisgyőri temetőkaput, a gémeskutat, a faluház kapuját és az óvodai játékvárat. 1992-től foglalkozik kéregedény készítésével. Saját stílusának kialakításához felhasználta az erdélyi, csiki, csángó és kalotaszegi hagyományt, valamint a bükkaljai tapasztalatokat. Szívesen osztja meg sajátos ismereteit a nagyközönséggel, rendszeresen tart kézműves bemutatókat a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumban. 1996-ban az Országos játékpályázat II. díját, az Országos Népművészeti Pályázat Gránátalma díját nyerte el. A Mesterségek Ünnepe az év legszínvonalasabban bemutatott mestersége is az ő nevéhez fűződött. 1997-ben Mesteremberek díjban részesült. 2009-ben megkapta a Népművészet Mestere kitüntetést. 2013-ban a Magyar Művészeti Akadémia beavasztotta rendes tagjai sorába. 2006-tól önkormányzati képviselő, 2010-ben Kisgyőr polgármesterévé választották.

BRÉZAI ZOLTÁN kulturális koordinátor Miskolcon született 1979-ben és azóta is ebben a városban él. A Herman Ottó Gimnáziumban érettségizett, majd az ELTE TFK-n szerzett művelődésszervező diplomát 2002-ben. A Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karán 2004-ben politológia, 2008-ban pedig magyar nyelv és irodalom szakos bölcsész és középiskolai tanár diplomát vehetett át. Gimnazista korától, 1996-tól tagja az Anyanyelvpolók Szövetsége Ifjúsági Vezetőségének, majd 2008-tól az országos elnökségnek is. Főképp az ifjúsági rendezvények, táborok, találkozók és a Kazinczy Gálák szervezésében vett és vesz részt tagtársaival. 1999-től egyetemistaként dolgozott külsőként a Magyar Rádió Miskolci Stúdiójában, mint riportert, majd 2008-tól, mint főállású szerkesztő – műsorvezető. Főképp sport, kulturális és közéleti riportjai hangzottak el a regionális program mellett a Kossuth, Petőfi és Bartók Rádió műsoraiban. 14 évnyi rádiós munka után sportnyelven szólva „átigazolt” a közművelődés világába. 2013 július 1-től dolgozik a Nemzeti Művelődési Intézet Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Irodájában, mint módszertani referens, majd 2013 novemberétől mint kulturális koordinátor tevékenykedik. Vallja, hogy az igényes beszéd-, magatartás- és érintéskultúra fontos szerepet kell, hogy játsszon mindenki életében. Mostani tevékenysége során is törekszik a nyelvi igényességre, hiszen anyanyelvünk pótolhatatlan kincs és érték.